

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА СРБАЦ
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

АНАЛИЗА АНКЕТЕ:

„Ставови привредног сектора о условима пословања, задовољствујућим услугама Општинске управе, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом на подручју општине Србац за 2021. годину“

Србац, април 2022. година

1 УВОД

Током фебруара и марта 2022. године, Одјељење за привреду, пољопривреду и друштвене дјелатности провело је анкету о истраживању привредног сектора који послује на подручју општине Србац. Циљ анкетирања је да се дође до сета квантитативних и квалитативних информација о ставовима привредника о пословном амбијенту општине Србац, задовољствујућим услугама локалне самоуправе, квалитетом и доступности комуналних услуга и потребе за радном снагом.

Сврха истраживања

Сврха анкете је била да се обезбиједе информације које ће помоћи општини Србац да на квалитетнији начин управља развојем приватног сектора и економским развојем заједнице, те да се установи ниво задовољства приватног сектора услугама општинске управе, као и осталим елементима који су привредницима потребни за развој и пословање. Коначни циљ је стварање бољег пословног окружења за постојеће и потенцијалне инвеститоре кроз идентификацију највећих проблема који утичу негативно на њихово пословање. Такође, општина Србац кроз константну сарадњу са привредницима ради на изналажењу што бржег и квалитетнијег рјешења за евентуалне проблеме са којима се приватни сектор сусреће.

Методологија

У сврху овог истраживања припремљен је анкетни упитник, који су саставили сарадници из Одјељења за привреду, пољопривреду и друштвене дјелатности Општинске управе Србац. Анкетни упитник је привредницима послан електронским путем и путем поште, али је анкета спроведена и путем директних посјета предузећима као и телефонским позивима. Резултати анкете су приказани за укупно 30 предузећа и предузетника, што је доволјно да би се добили релевантни резултати за општи утисак о ставовима привредних субјеката о пословној клими на подручју општине Србац.

Профил анкетираних привредних субјеката

Структуру анкетираних привредних субјеката чине:

- предузетници 13 или 43,3%
- микро предузећа 2 или 6,7%
- мала предузећа 9 или 30%
- средња предузећа 4 или 13,3%
- велика предузећа 2 или 6,7 %.

Претежна дјелатност анкетираних привредних субјеката дата је графички, где видимо да се највише анкетираних предузећа бави металопрерадом (6 или 20%), а најмање прехранбеном индустријом (1 или 3%).

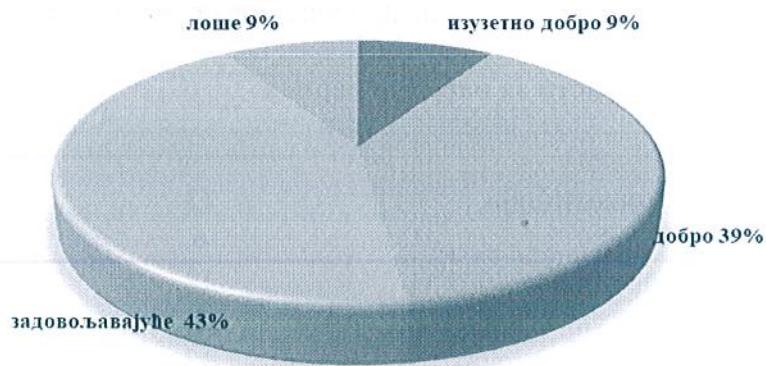
Графикон 1. Претежна дјелатност анкетираних привредних субјеката

2 УСЛОВИ ПОСЛОВАЊА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

2.1 Ваше мишљење о Српцу као мјесту за пословање?

На питање, да дају своје мишљење о општини Србац као мјесту за пословање, анкетирани привредни субјекти су дали сљедеће одговоре:

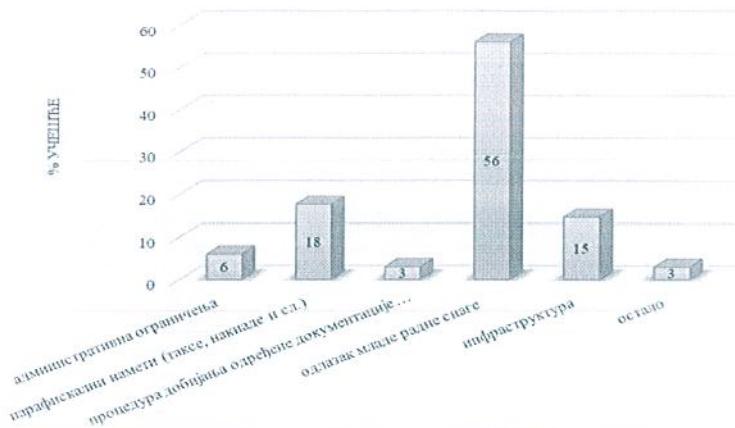
- изузетно добро је одговорило 9% испитаника
- добро је одговорило 39% испитаника
- задовољавајуће је одговорило 43% испитаника
- лоше је одговорило 9% испитаника.

Графикон 2. Мишљење привредних субјеката о Српцу као мјесту за пословање

2.2 Које су по Вашем мишљењу негативне околности за пословање у Српцу?

Као главни проблем који негативно утиче на пословање привредних субјеката на подручју општине Србац, анкетирани привредници сматрају да је то одлазак младе радне снаге. Као што је приказано графички, заступљене су и остale негативне околности, али у мањем проценту.

Графикон 3. Негативне околности за пословање

2.3 Које су по Вашем мишљењу позитивне околности за пословање у Србац?

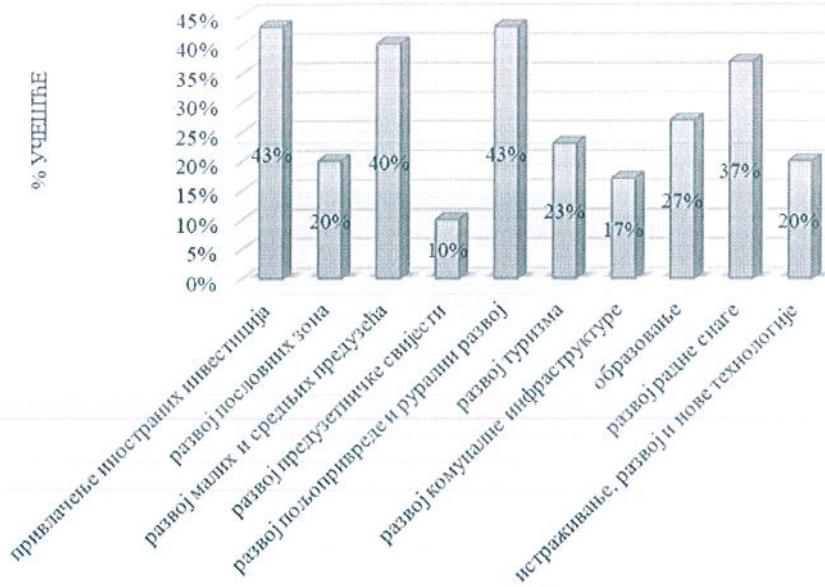
На питање, које су то позитивне околности које утичу на пословање привредних субјеката, највећи број испитаника (53%) сматра да је то географски положај општине Србац. Као позитивне околности привредни субјекти наводе још пословни амбијент и пословну климу.

2.4 По Вашем мишљењу, које су то приоритетне области којим општина Србац треба да се посвети у наредном периоду у сврху унапријеђења привредног амбијента?

Приоритетне области којим општина Србац треба да се бави у наредном периоду, по мишљењу највећег броја анкетираних привредних субјеката су: привлачење иностраних инвестиција, развој пољопривреде и рурални развој, развој малих и средњих предузећа и развој радне снаге. Заступљене су и остale приоритетне области у мањим процентима.

Табела 1. Приоритетне области за наредни период

Приоритетна област	Број привредних субјеката	% учешће
привлачење иностраних инвестиција	13	43
развој пословних зона	6	20
развој малих и средњих предузећа	12	40
развој предузетничке свијести	3	10
развој пољопривреде и рурални развој	13	43
развој туризма	7	23
развој комуналне инфраструктуре	5	17
образовање	8	27
развој радне снаге	11	37
истраживање, развој и нове технологије	6	20

Графикон 4. Приоритетне области за наредни период

2.5 Молимо Вас, наведите Ваше приједлоге и иницијативе за унапријеђење пословног окружења у општини Србац.

Приједлози и иницијативе за унапријеђење пословног окружења у општини Србац које су анкетирани привредни субјекти навели су:

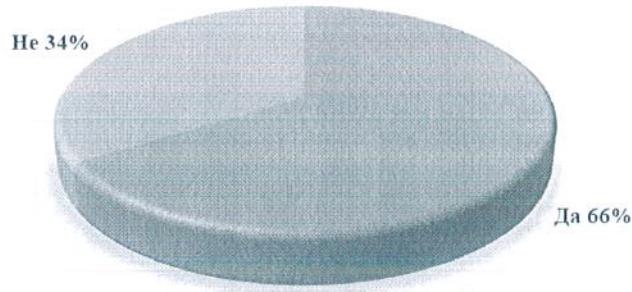
(наведени приједлози су преузети у извornom облику предлагача)

- квартални састанак свих привредника, ради размјене мишљења/идеја
- улагати у развој индустриских зона, инфраструктуре у њима
- значајнија финансијска подршка малим и средњим предузећима
- обезбиједити нова радна мјеста и боље плате
- унаприједити дијалог привредних субјеката и представника јавног сектора
- што више већих пројекта за све гране привреде
- повећати издвајања за пољопривреду и на општинском и на републичком нивоу
- отварање нових предузећа у циљу смањења одласка младих, као и усклађивање средњошколског образовања са потребама тржишта рада, односно привреде.

3 ЗАДОВОЉСТВО УСЛУГАМА ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ

3.1 Да ли Вас је икада, из било ког разлога, контактирала Општинска управа током последње три године?

На питање, да ли Вас је у последње три године контактирала Општинска управа Србац, од укупног броја анкетirаних привредних субјеката њих 20 или 66% је одговорило са ДА, а 10 или 34% са НЕ.

Графикон 5. Да ли сте контактирали од стране општинске управе током последње три године?

3.2 Уколико је Ваш одговор на претходно питање потврдан, кратко наведите врсту сарадње са Општинском управом.

Пословни субјекти чији је одговор на претходно анкетно питање био ДА, навели су следећу врсту сарадње са Општинском управом:

(наведене сарадње су преузете у извornom облику)

- у вези пословања, више контаката од стране начелника општине у смислу информисања о стању и потребама у нашем предузећу
- ради налaska рјешења за земљиште у индустријској зони на коме бисмо градили постројење за проширење производње
- посјета austriјске делегације
- састанак привредника, учешће у раду Привредног савјета
- за заједнички наступ дрвопрерађивача према ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и надлежном министарству
- сарадња у погледу подстицаја за запошљавање, подстицаја за пољопривредну механизацију
- ради кориштења услуга нашег предузећа.

3.3 Да ли сте упознати са услугама које општина Србац нуди пословном сектору?

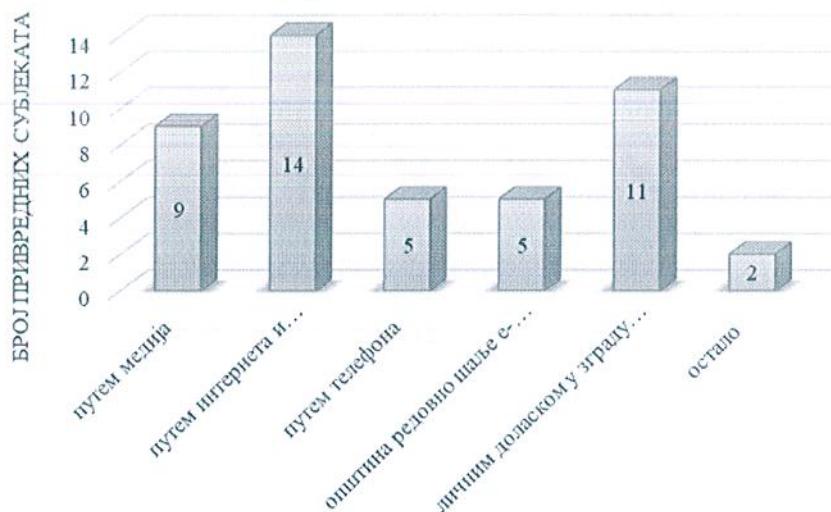
На питање, да ли су упознати са услугама које општина Србац нуди пословном сектору, 16 привредних субјеката или 52% одговорило је са ДА, док је њих 14 или 48% одговорило са НЕ.

Графикон 6. Да ли сте упознати са услугама које општина Србац нуди пословном сектору?

3.4 На који начин се информишете о услугама општине Србац за пословни сектор? *(пословни субјекти су могли да изаберу више одговора)*

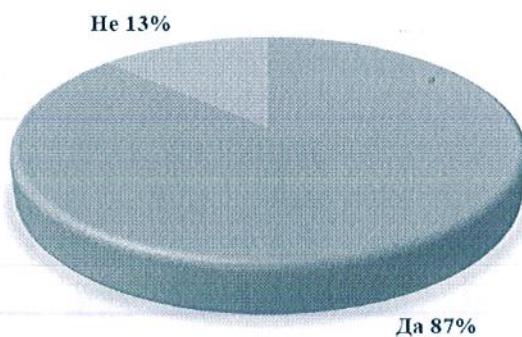
Што се тиче начина на који се информишу о услугама које општина Србац нуди пословном сектору, највише анкетираних привредних субјеката одговорило је да се информише путем интернета и општинског website-а, затим личним доласком у зграду општине, путем медија, путем телефона и општина редовно шаље е-маил поруке пословном сектору, док су два привредна субјекта навела (под остало) да се никако не информишу.

Графикон 7. Начини информисања о услугама општине Србац

3.5 Да ли користите интернет страницу Општине Србац?

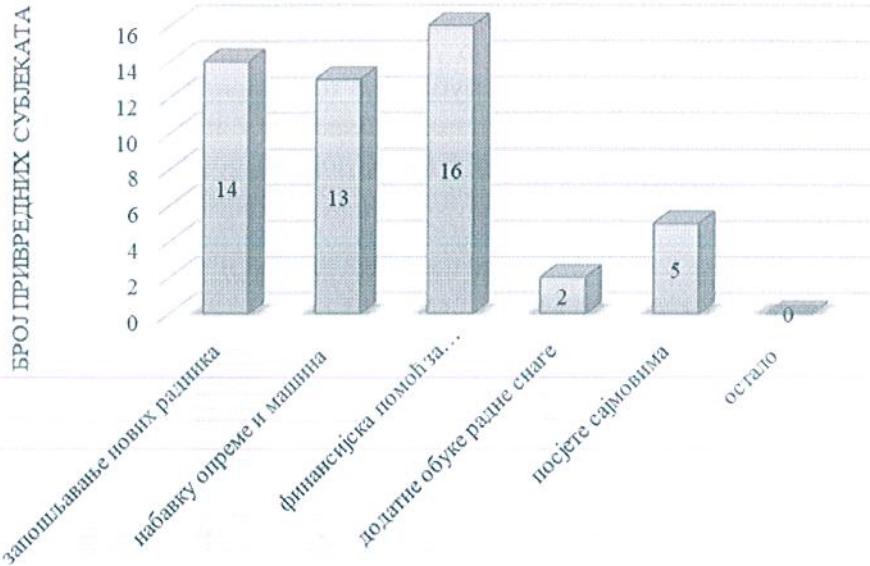
На питање, да ли користите интернет страницу Општине Србац, 26 или 87% привредних субјеката је одговорило потврдно, док је њих 4 или 13% одговорило негативно.

Графикон 8. Да ли користите интернет страницу Општине Србац?

3.6 За које активности су Вам потребни подстичаји локалне управе и виших нивоа власти? *(пословни субјекти су могли да изаберу више одговора)*

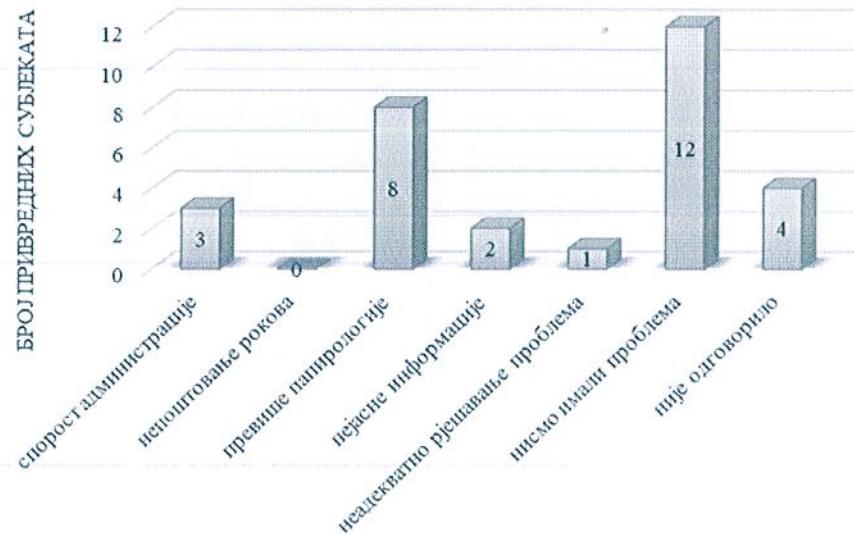
Од укупно 30 анкетираних привредних субјеката, највећи број сматра да им је најпотребнија финансијска помоћ за унапријеђење пословања, затим за запошљавање нових радника, набавку опреме и машина, посјете сајмовима, те за додатне обуке радне снаге.

Графикон 9. Активности за које су привредним субјектима потребни подстицаји

3.7 Да ли сте се, и уколико јесте, са којим, административним препрекама најчешће сусретали на локалном нивоу?

На питање, са којим су се административним препрекама најчешће сусретали, од 30 анкетираних привредних субјеката њих 12 или 40% наводе да нису имали никакве проблеме у пословању на локалном нивоу. Превише папирологије у пословању као препреку сматра њих 8 или 27%, 3 или 10% наводи спорост администрације, 2 или 7% пословних субјеката за проблем сматра нејасне информације, док 1 пословни субјект као препреку наводи неадекватно рјешавање проблема. На ово питање 4 или 13% анкетираних привредних субјеката није дало одговор, док нико од анкетираних као проблем није навео непоштовање рокова.

Графикон 10. Административне препреке на локалном нивоу

4 ДОСТУПНОСТ И КВАЛИТЕТ ЈАВНИХ УСЛУГА

4.1 Молимо Вас да оцјените колико сте задовољни цијенама комуналних услуга

Резултати испитивања по питању задовољства привредних субјеката цијенама комуналних услуга су показала да је већина испитаника задовољна цијенама, односно наводе да је цијена за већину комуналних услуга адекватна, изузев испоруке електричне енергије где у табели видимо да више од 50 % анкетираних привредних субјеката сматра да је цијена превисока.

Табела 2. Задовољство привредних субјеката цијенама комуналних услуга

Услуга	Цијена је превисока (%)	Цијена је адекватна (%)	Цијена је ниска (%)	Није одговорило (%)
Водоснадбјевање	35	61	0	4
Канализација	22	52	0	26
Одвоз комуналног отпада	30	65	0	5
Испорука електричне енергије	52	48	0	0
Телекомуникационе услуге	30	65	0	5
Путна инфраструктура	17	70	0	13
Издавање грађевинских дозвола	35	52	0	13

4.2 Молимо Вас да оцјените колико сте задовољни квалитетом комуналних услуга

Када је у питању задовољство привредног сектора који послује на подручју општине Србац квалитетом комуналних услуга већина привредних субјеката наводи да је задовољна квалитетом комуналних услуга. На основу приказаних резултата у табели видљиво је да су привредни субјекти најмање задовољни путном инфраструктуром.

Табела 3. Задовољство привредних субјеката квалитетом комуналних услуга

Услуга	нимало нисам задовољан (%)	нисам задовољан (%)	донекле сам задовољан (%)	задовољан сам (%)	веома сам задовољан (%)
Водоснадбјевање	4	0	9	78	9
Канализација	0	0	9	74	0
Одвоз комуналног отпада	0	17	9	70	4
Испорука електричне енергије	0	9	4	87	0
Телекомуникационе услуге	0	9	13	61	17
Путна инфраструктура	9	17	9	57	0
Издавање грађевинских дозвола	0	13	13	65	0

4.3 Који су Ваши приједлози и иницијативе како би се побољшала доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга на подручју општине Србац?

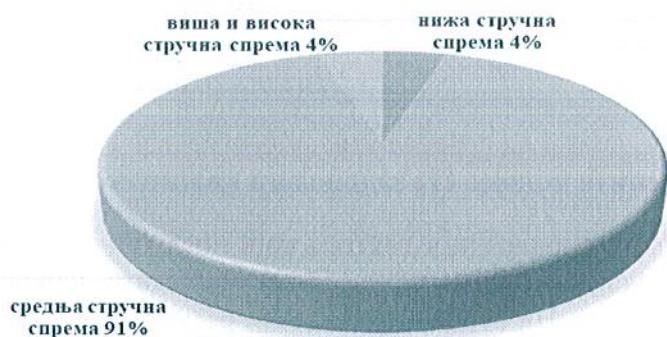
Како би се побољшала доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга на подручју општине Србац, привредни субјекти су навели следеће приједлоге:
(наведени приједлози су преузете у извornom облику предлагача)

- Ургентно рјешавање питања путне инфраструктуре на магистралном путу Нова Топола – Дервента
- Побољшање услуга када су у питању телекомуникације
- Проширење канализационе мреже
- Редовно одржавање путне мреже (нарочито у зимском периоду)
- Повећање броја адекватних машина и превозних средстава за одвоз различитих врста комуналног отпада, те организовање чешћег одвоза комуналног отпада
- Изградња путне инфраструктуре - тротоара, ради безбиједности.

5 ПОТРЕБА ЗА РАДНОМ СНАГОМ

5.1 Која је већинска структура запослених по стручној спреми у Вашем предузећу?

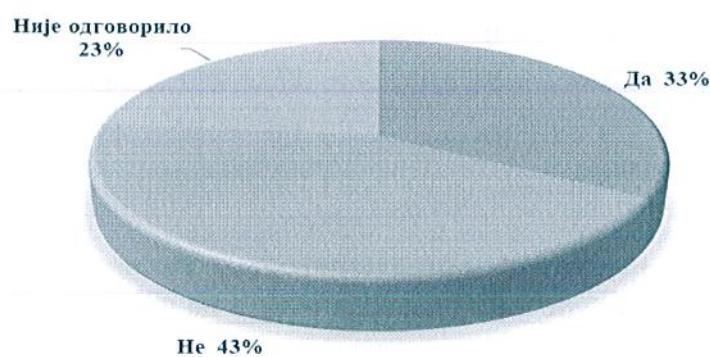
На питање која је већинска структура запослених по стручној спреми у њиховом предузећу, највећи број привредних субјеката је одговорио да запошљава претежно средњу стручну спрему, њих 91 %.

Графикон 11. Структура запослених по стручној спреми

5.2 Очекујете ли да ћете имати потребу за новим запошљавањем у току 2022. години?

На питање да ли ће имати потребу за новим запошљавањем у току 2022. години, 43 % привредних субјеката је одговорило да не планира повећање броја радника, њих 10 или 33 % да планира запослење нових радника у 2022. години, док 7 привредних субјеката није одговорило на ово питање.

Графикон 12. Повећање броја запослених у току 2022. године

5.3 Уколико је Ваш одговор потврдан, колико нових радних места очекујете да креirate?

Од 10 привредних субјеката који су дали потврдан одговор на претходно питање, то јест навели да планирају повећање броја запослених током 2022. године, њих 5 је одговорило да планира да запосли до 5 радника, 3 привредна субјекта су одговорила да планирају запослење до 10 радника, један привредни субјекат је одговорио да ће број новозапослених да зависи од обима послана, док су два привредна субјекта одговорила да планирају запослење преко 10 радника.

5.4 Наведите образовни профил и квалификације радне снаге која ће Вам бити потребна.

Профили радне снаге који ће бити најпотребнији на основу одговора анкетираних привредних субјеката су:

- Дрвопрeraђivачи
- Машички инжењери и техничари
- Бравари и заваривачи
- Текстилци
- Трговци
- Техничари
- Радници у производњи – прехранбена индустрија
- Технолог
- Правник.

5.5 Да ли сматрате да на територији општине Србац постоји квалификувана радна снага која може задовољити ваше потребе?

Од укупно 30 анкетираних привредних субјеката, њих 22 или 74% сматра да на територији општине Србац постоји квалификувана радна снага, док њих 8 или 26% сматра да на територији општине Србац не постоји квалификувана радна снага која би задовољила њихове потребе.

Графикон 13. Постојање квалификуване радне снаге

5.6 Да ли сматрате да је образовни систем усклађен са потребама тржишта радне снаге?

На питање, да ли сматрате да је образовни систем усклађен са потребама тржишта радне снаге, 74% анкетираних привредних субјеката сматра да образовни систем није усклађен са потребама тржишта рада, док њих 26% сматра да јесте.

Графикон 14. Мишљење привредних субјеката о усклађености образовног система са потребама тржишта радне снаге

5.7 Наведите која врста доквалификације или преквалификације радне снаге би задовољила Ваше потребе.

Као потребне врсте доквалификације и преквалификације највећи број анкетираних привредних субјеката сматра да треба увести обуке, то јест нове образовне профиле у средњошколски центар општине Србац, за:

- дрвопрерађиваче
- прехранбене техничаре
- завариваче.

5.8 На који начин би Вам општина Србац могла помоћи у процесу запошљавања нових радника и проширења производних капацитета?

На питање, на који начин би Вам општина Србац могла помоћи у процесу запошљавања нових радника и проширења производних капацитета, већина анкетираних привредних субјеката није дала никакав одговор. Од привредних субјеката који су одговорили највећи број њих наводи да су им потребни подстицаји за запошљавање радника, те подстицаји за набавку машина и опреме. Поред наведеног, привредни субјекти наводе и да би им локална управа могла око организовања обука за преквалификацију и доквалификацију радника, те да остваре бољу сарадњу са Заводом за запошљавање Србац.

5.9 Наведите Ваше приједлоге и иницијативе у сврху рјешавања проблема обезбеђивања потребне радне снаге.

Како би се отклонили потенцијално у сврху рјешавања проблема обезбеђивања потребне радне снаге, анкетирани привредни субјекти наводе да је потребно:
(наведени приједлози су преузети у изворном облику предлагача)

- обезбиједити боље плате

- спријечити рад особама које пружају услуге грађанима, а не плаћају доприносе и остале даљбине - немају регистровану дјелатност, што би било од користи и за саму општину
- зауставити одлазак младих људи из општине и земље
- организовати практичну наставу у склопу школе са стручним радом
- ускладити образовање са потребама тржишта
- у будућности ће се морати приступити "увозу" радне снаге из азијских или афричких земаља (Непал, Турска, Бангладеш...), те општина може помоћи код организовања смјештаја тих радника и дати помоћ у административном смислу да се омогући бржа и једноставнија комуникација код установа које су надлежне за издавање дозвола
- изменјена образовних профиле, доквалификација и преквалификација радне снаге.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Спроведена анкета је имала за циљ да се утврди ниво задовољства привредног сектора општине Србац радом Општинске управе, цијеном и доступношћу комуналних услуга, те потреба за радном снагом. Привредни субјекти су на овај начин могли да изнесу своје приједлоге и иницијативе како би се унаприједио пословни амбијент на подручју општине Србац.

Анкетирано је 30 привредних субјеката који послују на подручју општине Србац, те смо анализом добијених података дошли до закључка да привредни субјекти сматрају да је за побољшање пословног амбијента на локалном нивоу потребно:

- улагати у развој индустријских зона
- активније привлачiti стране инвеститоре ради задржавања младе радне снаге
- побољшати комуникацију привредних субјеката и представника јавног сектора
- изнаћи средства за значајнију финансијску подршку привредном сектору
- предузети активније мјере на сузбијању сиве економије
- улагати у развој пољопривреде и рурални развој
- радити на усклађивању средњошколског образовања са потребама тржишта рада, односно привреде.

Као позитивну околност за пословање на подручју општине Србац, више од половине анкетираних привредних субјекта наводи географски положај општине, док за најистакнутији негативни фактор пословања наводе одлазак младе радне снаге, те наводе да је потребно уложити додатне напоре како би се овај тренд зауставио.

На основу анализираних података, закључујемо да су привредни субјекти само површно упознати са услугама које општинска управа пружа привредном сектору. У наредном периоду је потребно утврдити разлоге за недостатак комуникације између локалне управе и привредних субјеката, те радити на јачању исте. Такође, видимо да се највећи број привредних субјеката о услугама које општинска управа пружа информише путем званичне општинске интернет странице, те личним доласком у зграду општине. Анализом резултата видљиво је и то, да је привредним субјектима од стране локалне управе и виших нивоа власти највише потребна финансијска помоћ за унапријеђење пословања, те подстицаји за запошљавање нових радника и набавку опреме и машина.

Што се тиче анализе задовољства цијеном комуналних услуга, већину цијена комуналних услуга привредни субјекти сматрају адекватном, односно прихватљивом. Само када је у питању цијена испоруке електричне енергије више од 50% анкетираних привредних субјеката је исказало нездовољство, то јесте сматрају да је цијена превисока. Привредни субјекти су и квалитет комуналних услуга је у највишем проценту оцјенили са „задовољан сам“. Највеће нездовољство испитаници су исказали код комуналних услуга: „одвоза комуналног отпада“ (у смислу да треба чешће да се организује) и „путна инфраструктура“.

Највећи број привредних субјеката као већинску структуру запослених по стручној спреми у свом предузећу наводи средњу стручну спрему, док је око трећине анкетираних привредника навело да планира запошљавање нових радника у току 2022. године. Анализом анкете дошли смо и до податка да око 2/3 анкетираних привредних субјеката сматра да образовни систем није усклађен са потребама привреде, те да се мора приступити измјени образовних профилса, доквалификацији и преквалификацији радне снаге. Образовни профили који ће бити најпотребнији, према мишљењу привредних субјеката су: дрвопрерађивачи, машински инжењери и техничари, бравари и заваривачи, текстилци, радници у производњи – прехранбена индустрија.

На основу свега наведеног мјере које је неопходно да Општинска управа Србац предузме у циљу унапријеђења пословног амбијента општине су:

- Јачати комуникацију између привредника и Општинске управе, те заједнички радити на стварању повољног пословног окружења.
- Наставити са пружањем финансијске подршке (подстицаја) привредницима за запошљавање нових радника и унапријеђење пословања.
- Радити на побољшању ефикасности рада локалне управе.
- Побољшати квалитет и доступност јавних услуга, те радити на побољшању инфраструктуре у индустријским зонама.
- Радити на привлачењу страних инвеститора, у циљу већег запошљавања.
- У сарадњи са ЦСШ „Петар Кочић“ Србац, радити на усклађивању наставних планова и програма са захтјевима привреде, те организовању стручних пракси.

Анализа резултата анкете ће бити представљена члановима Привредног савјета општине Србац на наредној редовној сједници, те објављена на званичној општинској интернет страници.

Прилог: Анкетни упитник

Припремило:

**Одјељење за привреду, пољопривреду
и друштвене дјелатности**

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

Млађан Драгосављевић

